N.° 246. 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk NIEUWS-BLAD,

Zondag en Maandag 14 en 15 October.

Frankrijk.

Parijs, den 11den October.

In de gewone briefwisseling dezer hoofdstad leest men het volgende:

» Het heeft in den aanvang bevreemding gewekt, dat Engeland, zich eensklaps van Frankrijk afscheidende, afzonderlijk een handelstraktaat met de Verhevene Porte gesloten had, en werd daaruit reeds opgemaakt, dat er eene breuk tusschen de kabinetten van Londen en Parijs te wachten stond, met opzigt tot de in het Oosten gevolgde staatkunde. Wij vernemen heden eene nieuwe daadzaak, die tot verklaring van de eerste strekt: tusschen Engeland en de Porte is een aanvallend en verdedigend traktaat tegen Perzie gesloten geworden.

De reden en het doel dezer verbindtenis laten zich gemakkelijk verklaren uit den tegenwoordigen toestand van het Oosten. Rusland heeft van Perzie verkregen dat het eene aanvraag om tusschenkomst deed, en terzelfder tijd Egypte tot vijandelijkheid tegen de Porte aangemoedigd. (?) Van den anderen kant is Engeland beducht, dat Rusland Perzie overheere en aan die zijde een overwigt verkrijge dat gevaarlijk voor zijne indische bezittingen worde. Frankrijk, eerst gezind om *Mehemed*-ali te ondersteunen, schijnt onbeslist welke partij te kiezen. Waarschijnlijk zullen al de pogingen van de fransche en engelsche onderhandelaars op een punt gerigt zijn, te weten: het voorkomen van alle vijandelijkheden tusschen de Porte en Egypte, ten einde de engelschen hunne aandacht bij uitsluiting op de zaken van Perzie kunnen vestigen.

» Het is bekend, dat de turksche minister van buitenlandsche zaken, *Reschid*-pacha, naar herwaarts komt om Frankrijk tot de onderteekening van het handelstraktaat over te halen. Ongetwijfeld zal hij in zijne zending slagen, dewijl *Mehemed*-ali zelf het traktaat geteekend heeft [eene daadzaak die nog van elders bevestiging behoeft]. Maar het is niet waarschijnlijk, dat Frankrijk tot het tegen Perzie gesloten verbond toetrede. Frankrijk moet in dien strijd onzijdig blijven en de gebeurtenissen van nabij gadeslaan, zonder er een werkdadig deel aan te nemen."

— Het *Journal des Débats* behelst heden weder een artikel, waarin het verzekert, dat de geschillen met Zwitserland geëindigd zijn ten gevolge van het vertrek des Prinsen *Lodewijk* en het antwoord op de fransche nota door het voorzittend kanton Lucern gegeven. Voor veertien dagen, toen het voornemen van den genoemden Prins kenbaar werd, gaf het gezegd dagblad dezelfde verzekering, terwijl het nader bleek dat alle bezwaren nog niet opgeruimd waren. Zulks maakt, dat zijne tegenwoordige taal bij sommigen bedenking vindt; doch in het algemeen wordt het niet te min er voor gehouden, dat al werden ook van de zijde ons kabinets aanmerkingen op den inhoud van het antwoord gemaakt, het eigenlijk geschil, vooral door het vertrek des Prinsen, beslecht is en de betrekkingen spoedig op den vorigen vredelievenden voet zullen hersteld worden.

— Men spreekt op nieuw met ernst van eene spaansche leening die door engelsche en fransche kapitalisten met het bewind te Madrid zou gesloten worden op de volgende voorwaarden: De leening zou tien millioen pond sterling bedragen, tegen den koers van 52 pCt. Daarvan zouden in specie betaald worden 27 pond st. 10 sh., 11 p. 10 sh. in coupons, en de overige 13 p. st. in passive, werkelijke en uitgestelde schuld. De intresten zouden door de contracterende partijen voor drie jaren gewaarborgd worden. De voorschotten aan het spaansch gouvernement te doen, zouden op den waarborg van de opbrengst der kwikzilvermijnen en van verschillende koloniale producten gegeven worden. Sommigen houden deze voorstellen voor een gevolg van het aanbod, vroeger van den engelschen kant gedaan, om Spanje, tegen overgave of verwaarborging van de Philippijnsche eilanden, tien millioen pond sterl. voor te schieten.

— De parijsche handel heeft zich met eene petitie tot den minister van koophandel gewend, waarbij dezelve zich met de klagten der zeehandelplaatsen vereenigt en om ondersteuning van de koloniën met opzigt tot het suikerproduct vraagt, en zulks voornamelijk op grond dat, door de vermindering van de welvaart in de koloniën, de Parijsche handel in artikelen van mode en weelde een aanzienlijk verlies leed.

— In deze hoofdstad wordt, bij het reeds bestaand getal schouwburgen, nog eene nieuwe opgerigt, die het *théâtre St. Marcel* zal geheeten worden.

— Het getal stoombooten, dat tegenwoordig van verschillende plaatsen op en van Parijs aan- en afvaart, bedraagt reeds 25 en men berekent dat hetzelve in het volgend jaar wel 40 zal beloopen; over het geheel is het getal der stoombooten op onze rivieren in den laatsten tijd zeer vermeerderd; daarentegen merkt men op, dat het getal dier vaartuigen in onze voornaamste zeehavens, met uitzondering van Havre, nagenoeg op dezelfde hoogte blijft.

— Uit Perpignan schrijft men van den 4den October, dat de zaak van den generaal *Brossard* thans op nieuw geïnstrueerd wordt en tegen den 12den December in appel zal behandeld worden. Voorts schrijft men van daar:

» Het gerucht heeft hier geloopen, dat bij een volksopstand de bestaande autoriteiten te Barcelona van het kussen zijn geworpen, dat de linietroepen, buiten staat om de volksbeweging te beteugelen, met den baron *de Meer*, wiens hoofd het gemeen eischte, binnen het kasteel geweken waren. Deze tijdingen, van eene onbekende zijde door de stad verspreid, schijnen zich echter niet te bevestigen.

— Uit Spanje of van de grenzen werden overigens heden geene tijdingen medegedeeld.

— De strekking van den koers was heden ter beurze rijzende, schoon niemand de reden daarvan kon opgeven; de handel zelf was intusschen flaauw. De notering was heden (11 *October*) 5 pCt. 109,50; 3 pCt. 81,15; Nap. r. 100,55; Sp. Ardoin 19; Portugal 5 pCt. 21⅜; Rom. 104.

Duitschland.

Frankfort, den 10den October.

Uit Berlijn schrijft men dat, kort na het vertrek van den Keizer van Rusland, aldaar een kabinets-koerier uit het zuiden van Rusland was aangekomen, die, vernemende dat de monarch reeds vertrokken was, hem onverwijld naar Stettin was nagereisd.

— Van Napels schrijft men, van den 27sten September, dat het hof niet regtstreeks naar Palermo vertrokken is, maar alvorens Messina zou bezoeken. Ook blijkt het, dat, gelijk in sommige berigten gemeld was, den koning geen regimenten naar Hoogstdeszelfs tijdelijke residentie gevolgd zijn.

— *Reschid*-pacha, is, naar men van den 29sten uit Rome schrijft, dien dag van daar naar Florence vertrokken, om zich over Venetië naar Londen te begeven. Den 27sten had deze muzelman te Rome dezelfde eer genoten, die den tegenwoordigen turkschen gezant te Parijs te beurt is gevallen, van namelijk ten gehoore bij Z. H. den Paus te worden toegelaten. De Heilige Vader had hem op deze audientie, waarop hij door zijne drie zonen en hunnen leermeester, een franschen abt, vergezeld was geworden, met al die onderscheiding ontvangen, die Z. H. gewoon is aan de gezanten der christelijke mogendheden te bewijzen. In de gezelschapskringen te Rome was een afschrift in omloop van de aanspraak die *Reschid* in het fransch aan den Paus gehouden heeft, waarin hij, in naam des Sultans, op de vriendschapsbetuigingen antwoordt, die de Paus, drie maanden geleden, tot *Fethi-Ahmed*-pacha, den gezant te Parijs, gerigt heeft, en waarin hij tevens de toezegging des Sultans herhaalt, om aan de in Turkije gevestigde christenen vrijheid van godsdienst en persoonlijke bescherming te verleenen. Aan het slot dezer audientie, die zeer lang duurde, begiftigde de Paus dezen belangwekkenden muzelman en zijn gevolg met aanzienlijke geschenken.

— Volgens geruchten, die men te Rome vernomen had, zou er in de omstreken van Spoleto, die sedert eene reeks van jaren door veelvuldige aardbevingen aanmerkelijk geleden hebben, na een zwaren regen, eene bergverzakking hebben plaats gehad, welke door de onmiddellijke opstijging van een dikken zwaveldamp gevolgd werd, hetgeen de vrees had doen ontstaan, dat op dien plek zich een vuurspuwende berg zoude vormen, die den ondergang van den ganschen vruchtbaren en bekoorlijken omtrek van Spoleto zou bewerken. Men hechtte aan dit gerucht echter nog geenszins een onbepaald geloof.

De stoutheid der roovers in de kerkelijke staten schijnt bovenmate toe te nemen, hetgeen, naar men meent, een gevolg is van de laauwheid die de regering in het tegengaan der op haar gebied gepleegd wordende rooverijen betoont. Den 25sten had eene fransche familie, uit vijftien personen bestaande, nog weder het ongeluk getroffen, van zich op den grooten weg tusschen Rome en Florence door roovers aangevallen en geheel en al uitgeplunderd te zien.

— Regtstreeksche berigten uit Alexandrie, tot den 20sten der vorige maand gaande, houden de bevestiging van hetgeen eenige dagen geleden door een Marseillaansch dagblad gemeld werd, namelijk dat de onderkoning van Egypte zijne achterstallige schatting voldaan heeft. Volgens deze berigten, zou hij geen baar geld, maar wissels op Marseille, daarvoor in betaling hebben gegeven.

» Hierdoor » leest men in die berigten" is voor het oogenblik de bezorgdheid der europesche diplomatieke agenten [illegible]

eenigzins geweken. Men zou zich echter zeer bedriegen, zoo men meende dat *Mehemed*-ali zijne wenschen naar onafhankelijkheid had opgegeven en dat hij thans, gelijk men dit in de staatkundige kringen noemt, tot rede gebragt was. Wij beweren met volle gewisheid, dat het *status quo* onmogelijk op den duur in het Oosten te bewaren is. *Mehemed*-ali wordt door hetzelve ontwijfelbaar te gronde gerigt, en is alzoo gedwongen om zijne onafhankelijkheid te verwerven." — De briefschrijver gaat voort met de noodzakelijkhied waarin *Mehemed* zich bevinden zou om in deze oogenblikken door te tasten, aan te toonen uit den toestand in Syrie, waar wel de opstand der Drusen onderdrukt is, maar alwaar een ander, grooter deel van dien volksstam, onder den Emir *Beschir*, die vroeger op de zijde van *Ibrahim* was, dreigend het hoofd opsteekt. Bij eene onverwijlde uitbarsting van eenen oorlog tusschen den sultan en *Mehemed* twijfelt de briefschrijver niet, of deze onvergenoegden zouden, zoo de krijgskans hem gunstig was, de zijde van den laatsten kiezen; zoo de zaken echter nog sleurende bleven en het eerst over zes of zeven maanden tot eene breuk kwam, zou dit geheel anders zijn. Met de Arabieren in Hedschas, en de Syrie omzoomende bedouinen, was dit even zoo; de eerste slag zou over alle deze stammen beslissen; zoo doende zou het winnen van denzelven voor *Mehemed* even gelukkig zijn, als het verlies daarvan de maat van zijnen rampspoed zou vol meten. Door de verbreking van het *status quo* alleen, kon de zoo vreesselijk drukkende gewapende vredestoestand in de door den pacha geregeerd wordende landen ophouden en dus onnoemelijk veel geld gespaard en aan de bevolkingen rust en welvaart worden teruggeschonken.

Mehemed was den 15den met zijne Nijl-stoomboot naar Kairo vertrokken. Aan de steeds loopende geruchten van eene reis des onder-konings naar het binnenland, werd te Alexandrie geen geloof gehecht, en dit alleen als middelen beschouwd ter aftrekking der aandacht van de wezenlijke plannen des pacha's.

— Te Weenen waren den 5den dezer genoteerd: 5 pCt. 107½; 4 pCt. 100¼; 3 pCt. 80¼; Bankact. 1460½.

Nederlanden.

Breda, den 13den October.

De *Staats-Courant* deelt heden het programma mede voor de opening van de gewone vergadering der Staten-Generaal op aanstaanden Maandag. Het blijkt daaruit, dat die opening met de gewone plegtigheden, vroeger bij deselfde gelegenheid in acht genomen, zal plaats hebben. Eene belangrijke verandering is er echter in het programma gebragt, namelijk dat Z. K. H. de Erfprins *van Oranje* deel van den stoet zal uitmaken. Hoogstdezelve zal, in eene koets met zes paarden bespannen en van den generaal-majoor *Bagelaar* vergezeld, die tegenover Z. K. H. zal zijn gezeten, Z. M. den Koning en zijn doorluchtigen Vader en Oom naar de vergaderzaal der Staten-Generaal vergezellen. Naast de koets van Z. K. H. zal zich de adjudant van Hoogstdenzelven bevinden; terwijl naast de paarden der koets aan elke zijde drie lakkeijen zullen gaan. De koets van Z. K. H. zal die voorafgaan, waarin zich Z. M. met Hoogstdeszelfs beide zonen zullen bevinden. In de vergaderzaal der Staten-Generaal gekomen, alwaar overigens de gewone formaliteiten zullen in acht genomen worden, zal de generaal-majoor *Bagelaar* zich bij de adjudanten voegen die ter regter en linker zijde van den troon plaats nemen. — Ofschoon dit niet in het programma vermeld staat, is het waarschijnlijk dat Z. K. H. de Erfprins aan de regter zijde van den troon, naast den Kroonprins, plaats zal nemen.

— Z. K. H. prins *Frederik* der Nederlanden wordt heden of morgen, van zijne reis naar Berlijn, te 's Hage terug verwacht, ten einde tegenwoordig te zijn bij de plegtige opening der zitting van de staten-generaal, tot welk einde een aantal leden zich bereids in de residentie bevindt.

— Naar men uit 's Gravenhage meldt, heeft Z. K. H. prins *Frederik Hendrik*, derde zoon van Z. K. H. den prins *van Oranje*, op de hofstede *Valkenbosch*, op den Loosduinschen weg gelegen, en aan Z. K. H. den kroonprins toebehoorende, eene vischpartij gehouden. Z. K. H. had, ter bijwoning van dit partijtje, genoodigd de jonge heeren *H. H. van Gogh* en *J. A. van Gogh*, zonen van den heer *A. van Gogh Jz.*, eigenaar van den houtzaagmolen *Willem de Eerste*, mede aan den Loosduinschen weg gelegen. De rentmeester *van Leersum* nam aan deze uitspanning deel, welke in vrolijkheid en genoegen is doorgebragt.

— Uit 's Gravenhage worden ons van gisteren, de volgende dezer dagen vastgestelde administrative aanschrijvingen en bepalingen medegedeeld:

» Bij eene ministeriele resolutie is op de vraag, of, volgens de bestaande bepalingen, de beslissing op de reclames ten aanzien van nadere kadastrale schattingen van gebouwde eigendommen, aan den heer gouverneur of aan het collegie van gedeputeerde Staten behoort, te kennen gegeven, dat de bepalingen omtrent de bedoelde beslissing, geheel overeenkomen met en gegrond zijn op de wet van den 15den September 1807, en welke in art. 26 zegt: » le Prefet après avoir pris l'avis du conseil de préfecture, statue sur toutes les réclamations;" en dat alzoo de vroegere bepaling van het gouvernements-besluit van 24 Floreal 8e jaar (14 Mei 1800), volgens welke de Raad van prefecture ter zake besliste, moet beschouwd worden, hier niet meer van toepassing te zijn, daar zij door de latere bepaling vervangen is.

» Bij eene ministeriele circulaire zijn de heeren gouverneurs der onderscheidene provincien verzocht, om voortaan de staten van de belastbare opbrengst der gebouwde en ongebouwde eigendommen en die der vermeerderingen en verminderingen in die opbrengst, volgens de uitkomsten van het voorgaande en laatstgeslotene boekjaar te willen inrigten naar de indeeling der arrondissementen en kantons, zoo als dezelve bij de nieuwe wetgeving op de regterlijke magt is bepaald, en naar de volgorde der nommers, daarbij aan die arrondissementen en kantons toegekend.

» Bij eene ministeriele circulaire is, op de vraag door een der heeren gouverneurs gedaan, hoedanig beschikt moet worden ten aanzien eener reclame wegens verkeerde tenaamstelling in de kadastrale registers, waaromtrent de partij zich onttrekt aan het indienen bij het gemeentebestuur van de verklaring tot verbetering van dat abuis vereischt? — te kennen gegeven, dat, gelijk bij de resolutie van 24 april 1835, no. 61, is gezegd, dat, wanneer er verkeerde tenaamstelling plaats heeft, en de vertooning van titels van eigendom mogt ontbreken, het voldoende is, dat door het betrokken plaatselijk bestuur eene naar gelang van omstandigheden gewijzigde verklaring aan den gouverneur worde overgelegd, die daarop zal kunnen beschikken, zoo als hij in het belang en naar de omstandigheid der zaak zal oordeelen te behooren; dat derhalve, in overeenkomst met den geest en de strekking van gezegde bepalingen, wanneer partijen zich onttrekken aan het afleggen eener verklaring tot verbetering der verkeerde tenaamstelling, hierin voorzien kan worden door eene bloote opgave van de bestaande misstelling, door het plaatselijk bestuur aan den gouverneur over te leggen; terwijl, wanneer ook van deze zijde bezwaren mogten bestaan, de gouverneur zich voor gemagtigd kan houden, om, nadat, op welke wijze ook, het werkelijk bestaan van den misslag is ontdekt, de partijen zoo veel mogelijk, en ook de ambtenaren van de registratie gehoord, het bewerkstelligen der verbetering aan den betrokken bewaarder van het kadaster te bevelen.

» Naar men verneemt, is aan de hypotheek-bewaarders onlangs te kennen gegeven, dat de registers van het oude stelsel, die op 1o. October aanstaande buiten gebruik en dus in blanco zijn gebleven, zoo gezegelde als ongezegelde, onmiddellijk aan de heeren gouverneurs teruggezonden moeten worden, welke laatste de gezegelde aan het algemeen zegel-kantoor en de ongezegelde aan het ministerie van finantien zullen doen toekomen, daaronder begrijpende die, welke in de provinciale magazijnen voorhanden zijn."

— Men schrijft voorts uit 's Gravenhage: » Bepaaldelijk in het belang van elk en een iegelijk, buiten deze residentie woonachtig, kan het niet ondienstig zijn te berigten dat, ten gevolge van gemaakte bepalingen door of op last van Z. Exc. den heer secretaris van staat, de informatien omtrent verzoekschriften, aan den koning ingediend, voortaan bij het departement der staats-secretarie, niet meer elken dag der week zullen kunnen gegeven worden, maar dat daarvoor alleen bestemd zullen zijn de dingsdag en donderdag des morgens van elf tot een ure."

— Uit Londen wordt van den 9den October aan den Avondbode omtrent onze zaken het volgende geschreven:

» Van goederhand verneemt men, dat lord *Palmerston*, ofschoon tegenwoordig in de stad zijnde, nog niet gereed is met het beloofde antwoord aan den Koning van Holland te geven, zoo dat hetzelve, tot op dit oogenblik toe, nog niet afgevaardigd is. Zijne lordschap, aan zijne belofte herinnerd, is genoodzaakt geweest zich te verontschuldigen met de achterlijkheid van Frankrijk, hetwelk tot hiertoe deszelfs lastgevoelen nog niet ingezonden heeft, ofschoon men het elken dag te verwachten heeft. Men verneemt van degenen, die zijne lordschap omringen, dat hij nog in dezelfde stemming is, als welke ik u in mijn vorigen beschreven heb, dat is, verlangende een einde aan de zaak te maken en een weinig ontevreden op Belgie wegens deszelfs eindelooze chicanes. Het is niet onwaarschijnlijk, dat men van de zijde van Frankrijk de stemming van den Engelschen minister eerst wil laten voorbijgaan, alvorens hem in staat te stellen, het antwoord van de Conferentie op te maken; en in dit geval is het te vreezen, dat de Hollandsche natie, welke waarschijnlijk in de aanspraak van den troon, bij de opening van de Staten-Generaal, een stellig berigt van het resultaat der werkzaamheden van de Conferentie verwacht, van nieuws zal ondervinden, dat deze zaak eene onuitputtelijke bron van teleurstellingen is."

— De sleepstoomboot *de Rijn* is den 9den dezer des namiddags ten 4 ure te Keulen aangekomen, slepende het schip *Gunst en Vlijt*, kapitein *H. Kock*, met 5214 centenaars beladen, hetwelk nabij Wezel door de boot op het sleeptouw genomen is, terwijl zij op de Waal zeven andere vaartuigen gesleept heeft, met meer dan duizend lasten beladen. Men verneemt dat dit, aan de Nederlandsche stoomboot-maatschappij toebehoorende stoomschip, het grootste is dat tot dus verre bekend is, gelijk Engeland zelfs er geen bezit. De twee machinen die, zoo als wij gemeld hebben, ieder van honderd paardenkracht zijn, hebben elke een bijzonder rad, zoodat een der raderen voorwaarts gedreven kan worden, terwijl het andere achterwaarts werkt, waardoor het schip in de kleinste ruimte wenden kan. Het is meer dan 62 el lang, 9 el 41 duim breed en gaat slechts 1 el 57 diep; de raderen hebben 7 el 84 duim in doorsnede en zijn 3 el 76 duim breed.

— Bij besluit van den gouverneur-generaal van Neerlands Indie in rade, van den 1sten januarij dezes jaars, is (uit overweging van het wenschelijke om het in Nederland werkend stelsel van maten en gewigten ook in N. Indie in te voeren, zoo ter wegneming van aanleiding tot misverstand wegens het verschil tusschen hetzelve en dat in Indie in gebruik, is, als om in de ongelijkvormigheid, welke ten aanzien van het laatste bestaat, te voorzien) bepaald, dat het stelsel van maten en gewigten voor het koningrijk der Nederlanden vastgesteld, ook in 's Rijks O. I. bezittingen zal worden achtervolgd. Het tijdstip hiertoe zou nader

worden bekend gemaakt. Daarna zal het aan geene europeanen, derzelver afstammelingen, noch aan chinezen veroorloofd zijn zich van andere, dan de bedoelde maten en gewigten, te bedienen. Aanvankelijk wordt de inlandsche bevolking van die verpligting vrijgesteld. Uiterlijk 6 maanden na de uitvaardiging van het besluit van 1 januarij 1838 moet op alle scholen in N. Indie, alwaar aan europeanen of derzelver afstammelingen onderwijs in de rekenkunde wordt gegeven, het nieuw vastgestelde systema van maten en gewigten onderwezen worden. Na dien tijd zal niemand als schoolonderwijzer worden toegelaten, die niet genoegzame ervarenheid bezit, om aan anderen onderwijs in hetzelve te geven. Na de vaststelling van het hierboven bedoelde tijdstip, zullen alle ambtenaren in Ned. Indie zich van de nieuwe maten en gewigten moeten bedienen, en alle pakhuisboeken, rekeningen, verantwoordingen enz. daarin moeten worden gehouden.

— Volgens de jongste in Engeland ontvangen berigten uit Amerika, den 25sten Julij afgezonden, duurde de blokkade van Buenos-Ayres nog altijd voort, en scheen de president dier republiek de zaken tot het uiterste te willen drijven. De fransche admiraal was van Rio Janeiro teruggekomen, waar hij zich eenige dagen opgehouden had.

De geheel uitgewerkte brochure van den heer *Dumortier* is eergisteren morgen in het licht verschenen. Dezelve schijnt in vele opzigten een weêrklank te zijn der vorige, waarvan reeds herhaaldelijk het valsche en ongegronde is aangetoond. Uit hetgeen de Belgische bladen daarvan zeggen, merkt men alleen op, dat de schrijver zich veel moeite geeft, om ook den zoogenaamden Belgischen achterstand, waarvan het kapitaal op 14,136,836,78 begroot is, geheel weg te cijferen.

— Ter Antwerpsche beurs van gisteren (12 *October*) waren genoteerd: Belg. 102⅛; O. Met. 107¼; Sp. Ardoin 16¾; Nap. r. 93⅝; Rom. L. 101⅝; Certif. te Antw. 100¾. — Wissel op Amst. en Rott. ⅛ pCt. v. pap.; ⅝ pCt. v. kont.

BONDSWETTEN.

De meerdere of mindere mate van geluk der volken staat in een naauw verband niet alleen met derzelver inwendige beschaving en huishoudelijke inrigting, maar ook met derzelver verkeer met andere; en naar mate dat dit onderling verkeer meer vrij is van alle belemmering, zal het geluk meer gegrond en beter gevoeld worden. Onafhankelijk volksbestaan moet de grondslag zijn van dit onderling verkeer; waar dat gemist wordt, zal de gezondheids-toestand der natie in het zedelijke benadeeld worden, en daardoor het genot van geluk verminderen, omdat de vrijheid schade lijdt. Hoe kleiner staat, hoe meerder behoefte aan onafhankelijkheid, want de zedelijke toestand staat geenszins in verhouding tot de materiele krachten; dikwerf zelfs ziet men dat bij uitgebreider staten mindere zedelijke ontwikkeling gevonden wordt: en daardoor wordt ook aldaar minder de behoefte gevoeld, om de zedelijke met de stoffelijke krachten in evenredigheid te brengen of te houden. Van daar dat rondzien naar medehulp, om door toevoeging van anderen te vergoeden, wat de natuur in het materiele mindedde; maar die medehulp was dikwerf uitloopende op het verderf der kleine staten; de toegebragte hulp werd op eene wijze verleend, die aan alle onafhankelijkheid ten laatste den bodem insloeg. Behoefte, die sterk gevoeld werd eenerzijds; zucht naar uitbreiding van den anderen kant, bragten meermalen die zoogenaamde ronding der groote staten te weeg; maar meer nog de wenzelijke behoefte. Staatkundige belangen voltooiden het groote werk; tot dat, na velerlei proefnemingen, het Bondgenootschap geboren werd, waardoor Duitschland in 1815 eene verbeterde staatkundige inrigting heeft gekregen. Zoo lang, naar den geest, waarin dat bondgenootschap is daargesteld, gewerkt wordt; zoo lang vrijheid van godsdienst, van denken, van drukpers, voorstaan van volksverlichting en beschaving, de grondslagen zijn en blijven van dat staatsgebouw; zoo lang wederkeerig vertrouwen tusschen vorsten en geregeerden aldaar heerschende blijft, en noch de Vorsten, noch de Volken zich regten aanmatigen die hun niet toekomen; zoo lang de geest van broederschap en één streven naar één en hetzelfde doel allen blijft bezielen; dan zal ook het bondgenootschap in stand blijven; en wortelen in de zeden en denkwijze der volken; dan zal gezegend worden, wat, bij afwijking van dit doel, de grondzuilen van het staatsgebouw zou doen waggelen. Daarom zie het bondgenootschap toe, naauwlettend toe, hoe en op welke wijze de algemeene bondswetten worden nageleefd; het is niet genoeg de letter dier wetten te behouden; het is vooral noodzakelijk in te dringen in den geest, waarmede die bondgenootschappelijke wetgeving is tot stand gebragt. Dat is vooral pligt voor de vergadering der Bondsgezanten, waar de veelsoortige belangen van de bondgenooten ter tafel gebragt worden; daar is het vooral pligt, om te waken, dat, onder geen voorwendsel hoegenaamd, de bondswetten geschonden of klein geacht worden; daar is het vooral pligt, om ronduit te verklaren wat regt en wat onregt is, om het vertrouwen van allen en bovenal de achting van Europa te bewaren; daar ter plaatse moeten aanklagten van schending dier wetten niet afgewezen worden door exceptien van onbevoegdheid der klagers. Maar al te zeer heeft men het te betreuren, dat de geest die in de bondsvergadering de meerderheid heeft, eene strekking tot teruggang, een accaparement van vermeerderd monarchaal gezag, eene met vrijheid en verlichting niet overeen te brengen, tendance tot inkrimping van drukpers-vrijheid verraadt, De weigering van den eenen Vorst om een geschil met de stenden voor het scheidsgerigt afhangig te maken, waardoor die instelling dus illusoir wordt, en de regtverkrachtende opheffing der Hanoversche staatsregeling van 1833, hebben de Bondsvergadering wiefelende gevonden; omdat de Bondsdag verlegen is met de zaak, voor wie partij te kiezen, zoo het heet. Doch zij raadplege de wetten en doe uitspraak; zij toch is de behoedster dier wetten, wie toch zou die wetten behouden, zoo niet zij het deed? En zouden die wetten niet illusoir zijn, indien zij niet gehandhaafd wierden? Eerbied voor de wet moet van het hoogst gezag uitgaan, dan gehoorzaamt ook zelfs de minste; en waar leeft men vrijer, zelfs bij strengheid van wetgeving, dan daar waar de Wet gehandhaafd wordt??

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

Engeland. — In een der jongste vergaderingen van het genootschap van Britsche natuurkundigen, werd door den kapitein Washington eene op eene groote schaal ontworpene Zuid-poolkaart aangeboden, waarop de zeetogten van alle vroegere bevaarders dier zeeën aangeteekend stonden, van den togt van Dirk Gerritz in het jaar 1599 af, tot op dien van den franschen zeekapitein Dumont d'Urville in het tegenwoordig jaar; onder anderen ziet men op deze kaart naauwkeurig aangestipt de togten van Abel Tasman in het jaar 1642, van Cook in het jaar 1773, Bellingshausen in het jaar 1820, Weddell in 1822 en Vescoe in 1831. De gezegde kaart omvat eene uitgestrekte ruimte, zoo groot bijna als de Atlantische oceaan, binnen welke nog geen schip doorgedrongen is. De vervaardiger der kaart toonde daarbij aan, dat het ijs in die streken geenszins altijd vast is; dat Bellingshausen, binnen de parallel van 60° eene groote ruimte doorvoer, waar Vescoe ijs vond en niet konde doordringen; waar Dumont d'Urville nu onlangs ijsvelden aantrof, was Weddell in 1822 tot op 74¼° zonder bezwaar doorgedrongen, en evenzoo bleek het uit de vergelijking der reistogten van vroegere reizigers, dat er door de veranderlijkheid van het ijs, geen onmogelijkheid bestaat om verder zuidwaarts door te dringen dan tot heden gedaan is, of in allen geval de punten te vinden, waar, naar alle waarschijnlijkheid, de zuidelijk magnetische polen moeten gelegen zijn. Bij dezelfde gelegenheid werd ook melding gemaakt van de expeditie naar de Zuidzee, door eenige engelsche kooplieden dezer dagen uitgerust, onder de leiding van den heer Enderby, met oogmerk om eene zoo hoog mogelijke zuidelijke breedte te bereiken. De kapitein Washington besloot, met het genootschap aan te sporen, om de navorschingen niet onvoltooid te laten, aangezien geheel *Europa* op *Engeland* als het land zag, door hetwelk het vraagstuk van het aard-magnetismus in het zuidelijk halfrond moest opgelost worden.

Frankrijk. — In de zitting der parijsche Akademie van den 24sten September, las de heer d'Orbigny een uittreksel voor, van zijn werk over *Amerika*, daarbij hoofdzakelijk zijne opmerkingen over de oorspronkelijke menschenrassen van het zuidelijk deel der nieuwe wereld mededeelende. In plaats van het meer dan duizendtal volkstammen, die sommigen in *Zuid-Amerika* hebben vermeend te kunnen optellen, brengt de heer d'Orbigny derzelver getal op slechts 39, die naar zijne gedachten nog dezelfde streken als tijdens de ontdekking van *Amerika* bewonen. Hij beschouwt al die stammen, hoe verschillend ook de namen zijn mogen waarmede men hen aanduidt, als maar eene natie vormende, die slechts eene taal of althans verwantschapte dialecten van dezelfde taal spreken; hij begroot het getal der eigenlijk gezegde *Amerikanen* nog op ruim twee millioen. Hij vond de inlanders, welke bergachtige streken of hooge vlakten bewonen, klein van gestalte en donkerkleurig van huid, hetgeen met de waarnemingen van andere schrijvers overeenkomt; daarentegen is eene andere, door hem gedane opmerking dat het onderscheid der grootte tusschen mannen en vrouwen bij de volken van eene hooge gestalte het geringste is, geheel in strijd met het gevoelen van Geoffroy St. Hilaire, die aanneemt dat hoe kleiner het menschenras is ook des te geringer het onderscheid der beide geslachten is. De heer d'Orbigny verdeelt de *Amerikanen* in drie rassen: het eerste noemt hij het Ando-peruviaansche, welks voornaamste kenmerken zijn: bruin-olijfachtige kleur, kleine gestalte, kort voorhoofd regtlijnige oogen; het tweede ras noemt hij het pampeaansche, tot kenmerken hebbende: olijfachtig bruine kleur, dikwijls zeer hooge gestalte, gewelfd voorhoofd, regtlijnige oogen; het derde ras noemt hij het Braziliaansch-guaraniaansche, welks kleur geel is, en hetwelk eene middelmatige gestalte, een weinig gewelfd voorhoofd en scheve oogen heeft.

Nederlanden. — Dezer dagen heeft te *'s Hage* de catalogus het licht gezien van de doubletten der koninklijke Bibliotheek aldaar, welke in het gebouw der boekerij, op den 22sten October en volgende dagen, openlijk zullen verkocht worden. Deze catalogus is naar de vakken van geleerdheid, doch niet naar de formaten ingedeeld; dezelve telt ongeveer 4000 nommers, waaronder vele voorname en eenige zeldzaam voorkomende werken. De godgeleerdheid telt 299 Nos., de regtsgeleerdheid 351, staatkunde 420, wijsbegeerte 70, natuur- en scheikundige wetenschappen 176, de wiskundige wetenschappen, enz. 254, de fraaije letteren, enz. 661, geschied- en aardrijkskundige wetenschappen 1642. Onder de geschiedkundige werken merkt men op *Respublicae Elzevirianae*, in 16°; voorts, gelijk ook in de overige vakken, vele drukken van Plantijn, eenige oude Parijsche en Zwitsersche en vele reis- en landbeschrijvingen der *Nederlanders* uit het begin der 17de eeuw; voorts *eene corte beschrijvinghe van de strenghe belegeringhe en de wonderbaerlijke verlossinghe der stadt Leyden in Hollandt*, door J. Fruitiers, *Delft* 1577 in 4°, de *Thesaurus Ant. Graec. Rom.*, *Ital.*, *Neap*, *etc.* van Gronovius, Graevius en Burmannus, in 36 folio deelen. Onder de dichtkunde vindt men *Spelen van Sinne*, *Antw.* 1562; onder de fraaije letteren eene *Nederduitsche ortographie Antw.*

1581; enz. — De verkooping van eene niet minder belangrijke boekverzameling, door den hoogleeraar Reuvens nagelaten, en die vooral rijk is in werken tot de vakken van geschiedenis en oudheidkunde behoorende, heeft thans te *Leiden* plaats bij den boekverkooper C. C. van der Hoek. — In het jongste nommer van het tijdschrift de *Vriend des Vaderlands* wordt het begin gevonden van eene zeer belangrijke lijst van boekwerken en vlugschriften betreffende de woelingen in het zuidelijk gedeelte van het koningrijk der *Nederlanden*, den daarop gevolgden opstand, de vestiging van het koningrijk *Belgie*, den tiendaagschen veldtogt enz., enz., bijeenverzameld door den heer Mr. C. P. E. Robidé van der Aa, lid van de regtbank te *Arnhem*, en bevattende alles wat niet alleen in ons land en in *Belgie* maar ook in *Engeland*, *Frankrijk* en *Duitschland* omtrent dit onderwerp is in het licht verschenen en de verzamelaar zonder besparing van moeite en kosten is kunnen magtig worden. Om zijne verzameling nu de hoogst mogelijke volledigheid te doen erlangen, is de heer van der Aa tot het besluit gekomen de opgave zijner stukken in het gemeld tijdschrift te doen plaatsen, ten einde ieder beoefenaar der vaderlandsche geschiedenis in de gelegenheid te stellen op te merken wat de heer van der Aa reeds bezit, en hem tevens opmerkzaam te maken op hetgeen hij nog ontbreken mogt; eene uitnoodiging die tevens aan alle schrijvers, dichters en uitgevers gerigt is, en wel voornamelijk omtrent stukken die niet algemeen in den handel zijn gekomen.

Ter Amsterdamsche beurs van gisteren (12 Oct.) waren genoteerd: N. W. S. 2½ pCt. 53⅝, 9/16; dito 5 pCt. 101¾, 11/16; Kansb. *f* 23 15/16; Amt. Synd. 4½ pCt. 95½; dito 3 pCt. 79½; Handelm. 172, 171½, 171⅝; O. I. 5 pCt. 99 11/16; *Ards.* 16⅝, 11/16; oude Russen 105⅝; Braz. 80½.

*** Mr. J. F. C. J. DE ROY, Notaris te *Breda*, zal, ten verzoeke van den Heer D. F. MICHIELSEN, Procureur te *Breda*, in hoedanigheid als Executeur Testamentair in den boedel en nalatenschap van nu wijlen Mejufvrouw MARTINA KRAAN, in leven winkelierster te *Breda*, in de Halstraat, Wijk A. nº. 452, ten haren Sterfhuize aldaar, op *Dingsdag den* 16. *October* 1838, beginnende des voormiddags ten 10 *ure*, overgaan tot den publieken

VERKOOP van:

Fiken en andere houten Ledekanten met Behangsels, Bedden met hun toebehooren, Wollen en Katoenen Dekens, Lakens, Linnen- en Servettengoed, Kabinetten, Bureaux, Hoek- en Glazen Kasten, ronde en ovale Tafels, Waschtafeltjes, Stoelen, Spiegels en Schilderijen, Tapijten en Carpetten, Theestoven en Ketels, Koper-, Tin-, Blik- en IJzerwerk, Porselein, Glas- en Aardewerk, Keukengerij, een Kagchel, eenige Winkelwaren, bestaande in: Sterke Dranken enz; en wat verder ten verkoop zal worden aangeboden.

Alles daags vóór de Verkooping, ter plaatse voornoemd, op de gewone uren voor een ieder te zien.

PUBLIEKE VERKOOPING.

De Militaire Adjunct-Intendant in de Vesting *Bergen-op-Zoom*, zal, op Woensdag den 24. October 1838, Publiek en contant geld Verkoopen: eene groote partij afgekeurde en versleten voorwerpen van NACHT-LEGERS, bestaande uit 2870 BEDLAKENS, eenige BEDKOETSEN, BEDZAKKEN, KUSSENZAKKEN en DEKENS, benevens eene aanzienlijke partij afval of stukken van BEDZAKKEN en LAKENS; de Goederen kunnen daags voor den Verkoop door een ieder gezien worden.

Bergen-op-Zoom, den 12. October 1838.

De Militaire Adjunct-Intendant,
G. VAN GEEN.

J. CAIRE,

In de Lange Brugstraat te Breda,

heeft de eer het geëerd Publiek te berigten dat bij hem ontvangen is een groot ASSORTIMENT LAKENS, CUIR-DE-LAINE en DRAPS-ZEPHIRS, welke bij hem tegen zeer civiele prijzen te bekomen zijn.

STOOMBOOTEN

WILLEM DE EERSTE en KONINGIN DER NEDERLANDEN.

Varende in het Saisoen van Nijmegen NIJMEGEN en ROTTERDAM, vice versa.

Van NIJMEGEN naar ROTTERDAM en 's HAGE,
alle dagen 's morgens ten 7 ure, en
Van ROTTERDAM naar NIJMEGEN,
alle dagen, 's morgens ten 6 ure,

Zullende dadelijk bij aankomst te *Rotterdam* eene zeer geschikte DILIGENCE gereed zijn, om de Passagiers naar *'s Hage* te vervoeren, terwijl 's morgens ten half vier ure te *'s Hage*, bij J. STAAS, op de Bierkade, zal afrijden eene DILIGENCE, ten einde vóór het vertrek der STOOMBOOT te *Rotterdam* aan te komen.

STOOM-JAGT

PRINSES MARIANNE.

van MIDDELBURG naar ROTTERDAM,

October 1838.

Van Middelburg.			Van Rotterdam.		
Dingsdag 16,	's morg. 10	uur.	Woensdag 17,	's morg. 4	uur.
†Vrijdag 19,	» 4½	»	Zaturdag 20,	» 5½	»
†Zondag 21,	» 5½	»	Maandag 22,	» 6½	»

NB. De overtogt op de met een † gemerkte Afvaartdagen is, wegens Strooms-tegenstand, van langeren duur dan op de overige.

JAAR- OF VEE- EN PAARDENMARKT
TE *GINNEKEN*.

De Burgemeester der Gemeente van *Ginneken* en *Bavel*, brengt bij deze ter kennisse van de Belanghebbenden, dat de JAAR- of VEE- en PAARDENMARKT aldaar zal plaats hebben op Vrijdag den 19. dezer maand; zullende voor het plaatsen van VEE of KRAMEN geen STANDGELD worden gevorderd.

*** Bij F. P. STERK, te *Breda*, en zijne vroeger opgenoemde Correspondenten, zijn weder verkrijgbaar:

De REGLEMENTEN voor de onderscheidene REGTERLIJKE COLLEGIEN en AMBTENAREN, benevens voor ADVOCATEN, PROCUREURS en DEURWAARDERS. 2e Druk . . . . *f* 0,50.

ETRENNES NATIONALES:

CHANTS PATRIOTIQUES, traduits de nos auteurs, et dédiés à S. A. R. le Prince *d'Orange*, par Aug. Clavareau. Ce Recueil, orné d'une belle lithographie, *représentant la Patrie pleurant sur le tombeau de la Reine*, sera mis en vente, à la librairie de F. Bury-Lefebvre, à *Maastricht*, dans la 1ère quinzaine de Novembre, aux prix suivans: papier vélin, broché . . . . *f* 0,75.
même papier satiné, cartonné et doré sur tranches . . » 1,25.

NB. Les souscriptions ayant presque absorbé le tirage de ce Recueil national, on prie les personnes qui voudraient se le procurer, d'en faire la demande le plus tôt possible, afin de ne pas arriver trop tard.

*** Bij BROESE & COMP., te *Breda*, is van de Pers gekomen:

I. De KLEINE OORLOG in zijne VERSCHILLENDE BETREKKINGEN. Naar het Hoogduitsch van Heinrich von Brandt, Majoor bij den Generalen Staf in Pruissische dienst, door J. J. van Mulken, Kapitein der Infanterie bij de Koninklijke Militaire Akademie. Verrijkt met drie Plans . . . . *f* 2,40.

Van het werk des Majoors H. von Brandt, *de Kleine Oorlog*, wordt in de Pruissische *Militär Litteratur Zeitung* het volgende gezegd:

„ De waarde van het voor ons liggende werk, hetwelk recensent met een waar genoegen herhaaldelijk gelezen heeft, en hetwelk hij van zijne pligt rekent zijnen krijgsmakkers, jong en oud, dringend aan te bevelen, wordt verhoogd door een groot getal zeer belangrijke voorbeelden, uit de oudere en nieuwere oorlogen geput, veelal uit de ondervinding van den schrijver zelven. Wij kunnen den wensch niet onderdrukken, dat de geëerde schrijver, die de krijgsgeschiedenis in den grond kent, eene versameling mogt uitgeven der belangrijkste voorbeelden van ondernemingen uit het gebied van den Kleinen Oorlog en daardoor den jeugdigen officier eene even leerrijke als behagelijke lectuur verschaffen, zoals de overste Von Decker zulks voor de onder-officieren en soldaten heeft gedaan.

„ De wakkere werkdadigheid en de ijver van den schrijver geven ons regt op de hoop, dat hij voortgaan zal met de militaire letterkunde, door werken, als zijne tot heden verschenene, te verrijken en daardoor zijne aanspraak op de dankbaarheid van het militaire publiek te vermeerderen. Gaarne en blijde brengen wij hem onzen dank voor het genot dat het onderhavige werk ons verschaft heeft, en wenschen hem tijd, kracht en volharding voor zijnen verderen arbeid toe."

II. TERREINLEER. Bewerkt door Dr. F. A. O'Etzel, Majoor bij den Generalen Staf in Pruissische dienst. Uit het Hoogduitsch vertaald door G. A. van Kerkwijk, Kapitein-Ingenieur bij de Koninklijke Militaire Akademie. Verrijkt met drie Plans. . *f* 2,25.

De *Litteratur Zeitung* van 1834 getuigt dat de schrijver van dit werk in een wetenschappelijk opzigt als officier van den Generalen Staf en leeraar aan de algemeene krijgsschool, met roem bekend, zich in dit zijn werk de moeite heeft gegeven, zoowel om het terrein naar zijne uiterlijke gedaante, als geognostisch te beschrijven en graphisch voor oogen te stellen. In hoever het mogelijk is om dit alles in een klein octavo-boekdeel op te nemen, zonder van het een te veel en van het ander te weinig te zeggen, en welk plan daarbij tot grondslag ligt, kan uit een overzigt van den inhoud blijken. Het geheel is met kennis van zaken, grondigheid en omzigtigheid behandeld en bevat veel eigenaardigs.

Te Breda, bij BROESE en COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers.